

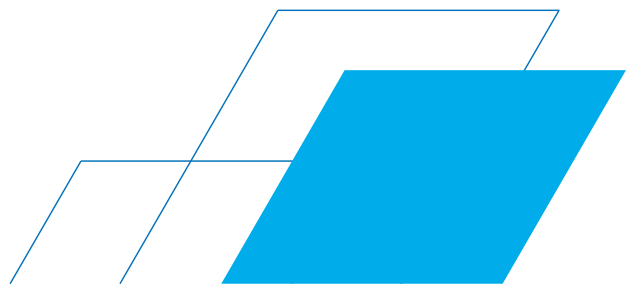

Instituut
Contextuele
Benadering

Brochure post-hbo

Contextueel werken
in geestelijke verzorging en pastoraat

I. Inleiding

Spiritualiteit, zingeving en geloof hangen nauw samen met de kwaliteit van de relaties die we hebben. De overtuigingen die betekenis geven aan ons leven worden vaak sterk beïnvloed door de mensen die dichtbij ons staan of stonden. Kortom: wanneer je je als geestelijk verzorger of pastor bezighoudt met zorg voor mensen in hun levensvragen, kun je niet om hun context heen.

De contextuele benadering biedt je daarbij zowel een theoretische basis als praktische handvatten voor je dagelijks werk. In de tweejarige post-hbo Contextueel werken in geestelijke verzorging en pastoraat leer je wat het contextuele denken inhoudt en hoe je dat in je werk kunt integreren. De post-hbo wordt aangeboden door het Instituut voor Contextuele Benadering (ICB).

In deze brochure lees je hoe de opleiding eruitziet en wat je kunt verwachten als je deze post-hbo gaat volgen. Zo ontdek je of deze opleiding bij je past en aansluit bij de manier waarop jij je wilt ontwikkelen.

Het ICB verzorgt ook een 2-jarige post-hbo Contextueel werken in hulpverlening en Contextueel werken in onderwijs. Ben je daar in geïnteresseerd? Ga dan via ICBnederland.nl naar deze opleiding.

Leren aan een van de beste middelgrote hogescholen van Nederland

Het Instituut voor Contextuele Benadering (ICB) is onderdeel van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). De CHE is al vijftien keer uitgeroepen tot Beste Middelgrote Hogeschool van Nederland. Professionals zijn onder meer enthousiast over de kwaliteit van het onderwijs, de betrokkenheid van docenten en de goede onderwijsfaciliteiten.

2. Wat is de contextuele benadering?

De contextuele benadering is een theorie en werkwijze tegelijk. Alles draait daarbij om de verbondenheid tussen mensen. We hebben elkaar namelijk nodig om mens te zijn. Wat we doen en laten en wat we denken en geloven staat nooit op zichzelf. Zo beïnvloedt loyaliteit aan je ouders je omgangsvormen en overtuigingen. Maar ook andere betekenisvolle mensen hebben impact op wie we zijn en hoe we ons gedragen. De omgeving waarin we wonen, de samenleving en de cultuur spelen eveneens een rol. Dat alles noemen we de 'context'.

Het feit dat we elkaar nodig hebben, gaat gepaard met een verlangen om ook werkelijk van betekenis te zijn voor die ander. Dat vormt de dieperliggende motivatie voor onze onderlinge verbondenheid. In de contextuele benadering noemen we dat de 'relationele ethiek'. Die ethiek is de kern van goede relaties en geeft de betrokkenen zelfvertrouwen, vrijheid en het besef van een zinvol leven.

De belangrijkste werkwijze van de contextuele benadering richt zich er dan ook op om die dieperliggende motivatie van mensen te herstellen of te ontsluiten. Deze motivatie stelt mensen in staat om de gerichtheid op zichzelf te combineren met oprechte aandacht voor wat de ander nodig heeft.

De contextuele benadering is ontwikkeld door de Hongaars-Amerikaanse hoogleraar Ivan Boszormenyi-Nagy. In Nederland ontwikkelt het Instituut Contextuele Benadering (ICB) deze aanpak verder door.

De contextuele benadering wordt toegepast door professionals die zich beroepsmatig bezighouden met het goede leven van anderen. Denk aan (relatie)therapeuten, sociaal werkers, onderwijsprofessionals, mediators, geestelijk verzorgers, pastoraal werkers en andere zorgverleners.

3. Voor wie is dit een interessante post-hbo?

De post-hbo Contextueel werken in geestelijke verzorging en pastoraat richt zich op professionals die mensen begeleiden in geloofs- en levensvragen, in kerkelijk verband, bij instellingen van gezondheidszorg, bij defensie en bij justitie, of vrijgevestigd. Denk aan gemeentepredikanten en kerkelijk werkers, pastores in ziekenhuis of verpleeghuis, eerstelijns geestelijk verzorgers, krijgsmachtspredikanten, legeraalmoezeniers, humanistisch raadslieden en islamitisch geestelijk verzorgers, en counselors in een filosofische praktijk. Deze post-hbo is interreligieus en interlevensbeschouwelijk geïntereerd. Ben je geïnteresseerd in de contextuele benadering? Of wil je weten hoe je thema's als verbondenheid, vertrouwen, rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid een leidende plek kunt geven in jouw werk? Dan past deze post-hbo goed bij jou.

Je kunt deze opleiding direct na je basisopleiding volgen. Maar het kan ook als je na wat langere tijd weer zin hebt je deskundigheid te verdiepen. Of als je toe bent aan een nieuwe uitdaging of je wilt voorbereiden op een nieuwe stap in je loopbaan. Om te kunnen toepassen wat je leert, is het wel belangrijk dat je in je dagelijks werk in een setting van geestelijke verzorging of pastoraat werkt. Misschien voldoe je niet precies aan de instroomeisen. Of je vraagt je om andere redenen af of je wel voor deze opleiding kunt worden toegelaten. Neem dan contact met ons op. We gaan graag samen met jou op zoek naar je mogelijkheden om de competenties van een contextueel werker te verwerven.

4. Wat levert deze post-hbo je op?

Door je nieuwe kennis over de contextuele benadering ben je straks als reflectieve en vakbekwame professional in staat om de contextuele benadering toe te passen in diverse begeleidingssituaties. Je bent in staat tot diepere ontmoeting met mensen, in gesprek over hun levensvragen, doordat je hen kunt zien in hun verbondenheid met naasten en in hun verlangen naar rechtvaardigheid. Al je vaardigheden in gespreksvoering en rituele begeleiding kun je na deze opleiding integreren in een contextuele aanpak. En andersom natuurlijk ook.

Je kunt op basis van de contextuele theorie en ervaringskennis naar casuïstiek kijken en ingangen voor gesprek overwegen. Je wordt vaardig in contextuele gespreksvoering en advisering. Daarin kun je zorgvuldig afstemmen op ieder die erbij betrokken is. Je bent zagezegd 'meerzijdig partijdig'. Zo laat je zien hoe je erop gericht bent om ruimte te maken voor dialoog, in jouw contact met de ander en in diens contacten met zijn naasten. Je bent expert in het begeleiden van mensen tegen de achtergrond van hun context, en schat de invloed van familie daarin op waarde. Samenwerken met stellen en gezinnen wordt met deze opleiding een constructief en kansrijk avontuur.

Het contextuele denken geeft je zicht op systemische dynamieken van de gemeente of organisatie waaraan je verbonden bent, of je nu de beroepskracht bent in een gemeenschap van vrijwilligers, of de onafhankelijke 'vrijplaats' in een hiërarchische organisatie. Je kunt ook kritisch reflecteren op jouw eigen persoon in het contact met mensen die een beroep op je doen. Geestelijk verzorgers en pastores werken immers met zichzelf als instrument. Hoe je je verhoudt tot je gezin van herkomst komt onvermijdelijk mee in je presentie voor anderen!

Je kennis van de contextuele benadering scherpt je lezing van religieuze en zingevende bronnen en helpt je verbindend te spreken in kerk- en bezinningsdiensten en daarvoor ook verbindende rituelen te ontwikkelen.

Tenslotte kun je jouw eigen visie en handelwijze inbrengen in overleg met andere professionals. Daarmee lever je een onderbouwde bijdrage aan de ontwikkeling en concrete toepassing van multidisciplinair werken. Bij 'positieve gezondheid' hoort immers ook het domein van de spiritualiteit, en daar zijn geestelijk verzorgers en pastores bij uitstek kennisdragers van.

5. Waar kan je met deze post-hbo aan de slag?

De contextuele benadering is een toegevoegde waarde voor het werkveld van geestelijke verzorging en pastoraat. Met de kennis en werkwijzen die afkomstig zijn uit psychotherapie en hulpverlening werk je op een geheel eigen manier: je zorgt voor ‘de ziel’ van de mens in de grote vragen van het leven, op zoek naar liefde, hoop en geloof. Het gaat altijd over wat het betekent mens te zijn, juist in verbondenheid met anderen en in relatie tot het mysterie van het bestaan, of gelovig gezegd: tot God.

Deze post-hbo leidt je dus niet zozeer op voor een nieuw beroep of nieuwe functie, maar je leert hoe je beter wordt in wat je nu al doet. Je groeit dus in de eerste plaats uit tot senior professional in je vak.

Je zult wel merken dat je door deze opleiding anders in dat vak komt te staan. Dat je je beter kunt positioneren in de organisatie of het vakgebied waarin je werkt. En dat je professionele ontwikkeling een boost krijgt. Daardoor kan het zijn dat je zin krijgt om ander werk te zoeken. Eén die beter aansluit bij de ontwikkeling die je hebt doorgemaakt.

Sommige deelnemers aan de post-hbo krijgen al tijdens of kort na de opleiding een nieuwe rol aangeboden. Niet verwonderlijk, want ook collega's, leidinggevers of andere professionals in jouw omgeving hebben al snel door dat je dankzij deze post-hbo meer in huis hebt. Kortom, je kansen op een passende baan binnen het werkveld waarin je al werkzaam bent, groeien.

Oud-studenten zeggen hierover:

“Contextueel pastoraat leerde mij kijken naar mens-zijn in relaties. Wat me trof is het milde, het ‘helende’ in deze benadering. Je leert kijken zonder oordeel. Krijgt oog voor het vertrouwen in de verschillende relaties. Je zoekt naar het gevende.” (protestants gemeentepredikant)

“Ik merk dat ik anders gefocust ben. Minder op de puur persoonlijke verhalen van mensen, meer op hoe belangrijke anderen daarin meedoen. Ik leer andere vragen te stellen. In plaats van ‘waarom vind je dat?’, vraag ik meer: ‘hoe is dat zo gekomen en wie was daarin belangrijk voor jou?’ In mijn werk ontmoet ik niet zo vaak de familieleden van patiënten. De contextuele benadering helpt mij ook met niet aanwezige relaties van de patiënt rekening te houden.” (katholiek pastor in een algemeen ziekenhuis)

“De contextuele benadering helpt mij als geestelijk verzorger bij Defensie te zien hoe militairen met hun familie verbonden zijn. Niet voor niets spreken we van een ‘thuisfront’. Vooral bij een uitzending ligt het gevoelig, bijvoorbeeld hoe een jonge militair die ook vader van jonge kinderen is, leeft tussen z'n taak en thuis. (humanistisch raadvrouw)

Welke registraties levert deze opleiding je op?

Deze opleiding voldoet aan de opleidingscriteria voor Contextueel werker VCW.

De VCW is de Vereniging van Contextueel Werkers.

Voor geestelijk verzorgers is de opleiding geaccrediteerd door de Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzoorgers.

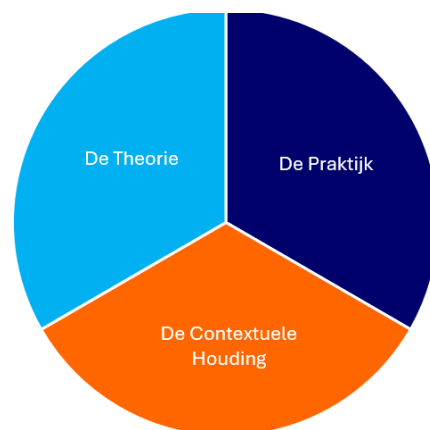
Voor protestantse predikanten en kerkelijk werkers is de opleiding geaccrediteerd door de Commissie Permanente Educatie van de PKN.

6. Hoe ziet de opleiding eruit?

De post-hbo Contextueel werken in geestelijke verzorging en pastoraat duurt twee jaar. Daarin volg je lesdagen, intervisie en supervisie. Ook doe je aan zelfstudie en pas je nieuwe kennis toe in praktijkopdrachten.

De opleiding bestaat uit drie vakken: de theorie, de praktijk en de contextuele houding. Deze vakken kennen diverse lesdagen en wisselen elkaar af tijdens de opleiding. Je sluit elk vak afzonderlijk af, waardoor je de bijbehorende studiepunten

(EC's) verdient.
Verdeling EC's in de post-hbo

De theorie (10 EC):

De 'relationele ethiek' is het paradigma (**kader**) van de contextuele benadering. Het fungeert straks als het kompas van je denken en werken. Daarom doe je theoretische kennis op over het paradigma, de contextuele theorie en de relationeel-ethische werkelijkheid. Het geeft je zicht op belangrijke voorwaarden voor hechte, duurzame relaties. Niet alleen tussen ouders en (volwassen) kinderen, maar ook tussen anderen die als mens op elkaar zijn aangewezen.

Ook maakt relationele ethiek je bewust van het feit dat beslissingen die binnen de context van een relatie worden genomen, belangrijke consequenties kunnen hebben voor derden. Bijvoorbeeld voor de volgende generatie. Tegelijk biedt de contextuele theorie een extra hulpbron voor het nadenken over iemands levensweg en voor beslissingen op kruispunten.

In de theorielessen worden de volgende thema's behandeld.

- / Kernbegrippen van de contextuele theorie
- / Hechting en loyaliteit
- / Filosofische grondslagen van de contextuele theorie
- / Contextueel denken en psychopathologie
- / Ontwikkelingspsychologie.

De praktijk (10 EC):

De contextuele theorie kan toegepast worden in diverse werkvelden. In dit vak verken, bestudeer en train je daarvoor de mogelijkheden. Natuurlijk komt daarbij ook de toepassing binnen jouw eigen organisatie en werk aan bod. In grote lijnen worden daarbij twee invalshoeken onderscheiden. Allereerst de toepassing van de contextuele benadering als methode. En daarnaast de integratie van de contextuele benadering in meer generieke praktijken van geestelijke verzorging en pastoraat. Denk aan individuele begeleiding, gesprekken met twee partners en groeps- of familiegesprekken.

In het vak De Praktijk komen o.a. de volgende thema's aan bod:

- / Familiale overdracht van levensbeschouwing of geloof
- / Training contextuele gespreksvoering – dialogisch werken
- / Interreligieus en intercultureel begeleiden rond levensvragen
- / Geestelijke zorg bij rouw en levend verlies
- / Contextueel begeleiden van moreel beraad

Contextuele houding (10 EC):

Aan de hand van zelfreflectie, intervisie en supervisie ontwikkel je tijdens de opleiding een contextuele houding. Daarbij toon je jouw relationeel-ethische vakbekwaamheid aan. Je laat zien dat je in staat bent zelfstandig tot diepgaande reflectie op je eigen handelen te komen. In het bijzonder betrek je daarbij de relationeel-ethische dimensie. Tijdens de supervisie komt ook aan bod hoe je je studie aanpakt en hoe dat deel wordt van je vakbekwaamheid als persoon.

Tijdens intervisiebijeenkomsten bespreek je hoe je nieuwe kennis en inzichten over relationeel-ethische thema's toepast in jouw werk. Daar heb je dus ook vaardigheden op het gebied van samenwerken en coaching voor nodig. De ontwikkeling van je contextuele houding wordt gedurende twee jaar bijgehouden. Er zijn enkele momenten waarop je individueel met je begeleider je proces kunt bespreken. Aan het eind van zowel jaar 1 als 2 evalueer je elkaars vorming en ontwikkeling binnen de intervisiegroep. Het verslag daarvan is vervolgens onderdeel van de evaluatie in de supervisie.

Het vak De Contextuele Houding kent dus geen lessen, maar groepssupervisie en -intervisie.

7. Opleidingskwalificaties en leeropbrengsten

In de opleiding werk je aan het verkrijgen van opleidingskwalificaties. Je kunt die kwalificaties zien als kernachtige samenvattingen van de twee beroepsrollen **expert in je vak** en **leidende professional** die jij je eigen maakt. De opleidingskwalificaties zijn uitgewerkt in twee leeropbrengsten. Die geven je een meer gedetailleerd en concreter beeld van wat je leert.

Expert in je vak

/ Opleidingskwalificatie 1:

Als contextueel werker in geestelijke verzorging en pastoraat kijk je vanuit een relationeel-ethisch perspectief naar mensen en relaties. Dit perspectief integreer je in je praktijk binnen je eigen vakgebied. Je luistert naar de verhalen over complexe situaties van je gesprekspartners en hun families of andere betrokkenen. In samenwerking met hen ontsluit je relationele ethiek als een bron voor groei en herstel.

Leeropbrengsten 1.1

Je bent goed thuis in de contextuele theorie. Ook kunt je het contextuele paradigma van relationele ethiek in de (vaak complexe) relationele werkelijkheid van je gesprekspartners en je praktijk en vakgebied herkennen, ontsluiten en een plaats geven.

Leeropbrengst 1.2

Je kunt de contextuele theorie onderscheiden van de systeemtheorie en aangrenzende sociaal wetenschappelijke theorieën en methoden. Ook kun je je kritisch verhouden tot de richting waarin het contextuele denken zich binnen je eigen werkveld ontwikkelt zowel in Nederland als in het buitenland.

/ Opleidingskwalificatie 2:

Je onderbouwt je handelen vanuit professionele standaarden, in combinatie met praktische wijsheid. Je versterkt je normatieve professionaliteit door individueel en met vakgenoten te reflecteren op je uitgangspunten en beroepsmatig handelen. Je kunt uitleggen op basis van welke bronnen je in je handelen als contextueel professional keuzes maakt of hebt gemaakt. En welke afwegingen je daarbij hebt moeten maken.

Leeropbrengsten 2.1

Je verantwoordt je handelen vanuit relevante bronnen en normatieve professionaliteit en kunt dit uitleggen.

Leeropbrengst 2.2

Je reflecties versterken je professionalisering en je beroepsmatig handelen en je stemt hierin af [op je beroepscode](#) en [op je vakgenoten](#).

Praktische informatie

Overige informatie kun je vinden op [Deeltijd NIEUW! Contextueel werken in geestelijke verzorging en pastoraat | ICB Nederland](#)

Leidende professional

/ Opleidingskwalificatie 3:

Je bent proactief, nieuwsgierig, kritisch en constructief. Je zet je contextuele expertise in voor de versterking van de deskundigheid van je collega's en [het beleid van je organisatie](#). Ook weet je draagvlak te creëren bij leidinggevend en bestuurders.

Leeropbrengst 3.1

Je versterkt theoretische en praktische contextuele kennis van collega's. Om dit te bereiken plaats je casuïstiek van collega's in contextueel perspectief en verwerkt hierin een gedegen integratieve kennisbasis.

Leeropbrengst 3.2

Je neemt initiatief tot innovatie van werkwijze(n) en aanpassing van [organisatiebeleid](#). Bovendien creëer je draagvlak voor het invoeren daarvan bij collega's, leidinggevend en bestuurders.

/ Opleidingskwalificatie 4:

Je signaleert vanuit je contextuele expertise vraagstukken in de (lokale) samenleving. In antwoord daarop ontwerp je interventies en projecten, en evalueert deze. Je bent een ambassadeur van het contextuele werken, en werkt actief samen met collega-organisaties, (lokale) overheden en andere relevante partners.

Leeropbrengst 4.1

Je signaleert vanuit je contextuele expertise vraagstukken in de (lokale) samenleving. In antwoord daarop ontwerp je interventies en projecten, en evalueert deze.

Leeropbrengst 4.2

Je bent een voortrekker in het belichten van de relationeel ethische dimensie van vraagstukken. En je enthousiasmeert interne en externe partners om het contextuele perspectief te verwerken in (beleids)voorstellen, projecten of andere initiatieven.

In het schema hieronder kun je zien hoe de opleidingskwalificaties zich verhouden tot de beroepsrollen en thema's. Uiteraard zijn de grenzen tussen de rollen en de thema's vloeibaar. In de praktijk zul je deze rollen vaak integreren.

Beroepsrollen	De theorie	De praktijk	Contextuele houding
Expert in je vak			
Leidende professional			

8. Na deze opleiding

Een korte opsomming die enig zicht geeft op wat deze opleiding je kan opleveren:

- Je spreekt op een verbindende manier *met pastورانen of gesprekspartners*, in het besef van de loyaliteit aan hun ouders
- Je zet mensen in hun kracht door hen te ondersteunen in hun verantwoordelijkheid *voor de generaties met wie zij verbonden zijn*.
- Je helpt het systeem loyaliteitsproblemen op te lossen, *juist op het gebied van levensovertuigingen*.
- Je geeft erkenning aan mensen voor hoe zij zich inzetten.
- Je geeft al dan niet rechtstreeks erkenning *aan andere familieleden*.
- Je stimuleert ouders erkenning aan hun kinderen te geven.
- Je ondersteunt mensen om bij belangentegenstellingen de dialoog aan te gaan en recht te doen aan iedere betrokkene.
- Je bent gericht op preventie door te bouwen aan betrouwbare relaties voor de toekomst van alle betrokkenen.
- Je zoekt naar hulpbronnen en kansen om de *geestelijke ruimte* voor mensen te vergroten en de draagkracht van het (familie)systeem te versterken.
- Je hebt oog voor iedere betrokkene en helpt hen (weer) in dialoog te komen met betekenisvolle en professionele relaties.
- Je beschouwt *problematisch gedrag* ook als betekenisvol gedrag dat verwijst naar wat *iemand* en diens context mogelijk nodig hebben.
- Je bent je bewust van de invloed van je eigen geschiedenis op je professioneel handelen en neemt daar verantwoordelijkheid voor.

9. Over het Instituut Contextuele Benadering

Het Instituut Contextuele Benadering is een platform en kenniscentrum voor de contextuele benadering, gericht op het toepassen van het contextuele denken in verschillende werkvelden. Wij doen dat door opleidingen en cursussen aan te bieden, de contextuele benadering verder te ontwikkelen en onderzoek uit te voeren. We richten ons op onderzoek naar de principes, de werkzaamheid en de toepasbaarheid van de Contextuele Benadering. Dat doen we in werksoorten als sociaal werk, relatie- en gezinstherapie, onderwijs, mediation, verpleegkunde en pastoraat.

Het ICB is een initiatief van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). We werken nauw samen met het Lectoraat Jeugd en Gezin. Momenteel zijn ongeveer 25 docenten, trainers, supervisors, leertherapeuten, onderzoekers en ontwikkelaars bij het ICB betrokken. Variërend van contextueel therapeuten, systeemtherapeuten en GZ-psychologen, tot psychiaters, orthopedagogen en professionals met een bijzonder specialisme.

Het ICB verzorgt een aantal post-hbo opleidingen, masters en een aantal korte opleidingen en cursussen. Ook maatwerk- en incompanytrainingen worden met plezier aangeboden.

Contactinformatie

Coördinatie Instituut Contextuele Benadering

dr. Jaap van der Meiden

T 0318-696300

M 06-21295975

E jhvdmeiden@icbnederland.nl

Coördinator Master Contextuele Benadering en Post-hbo's Contextueel werken

Coördinator aanmeldingen voor Master en Post-hbo's

Petra van Dijk

T 0318-696300

E pbvdijk@che.nl

Secretariaat ICB

Postbus 80

6710 BB Ede

T 0318-696300

E professionals@che.nl

Bezoekadres

Oude Kerkweg 100, Ede

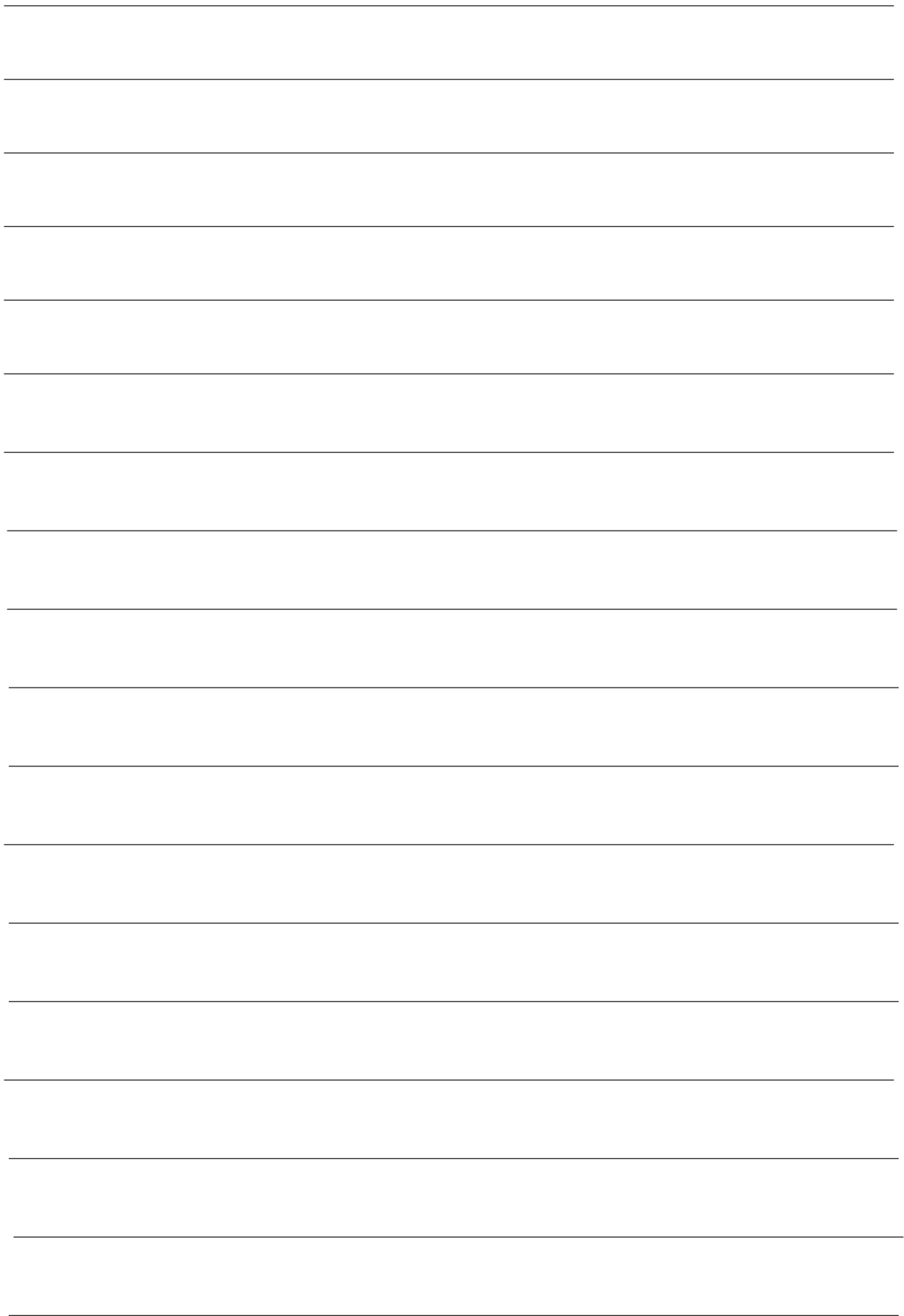
Social Media

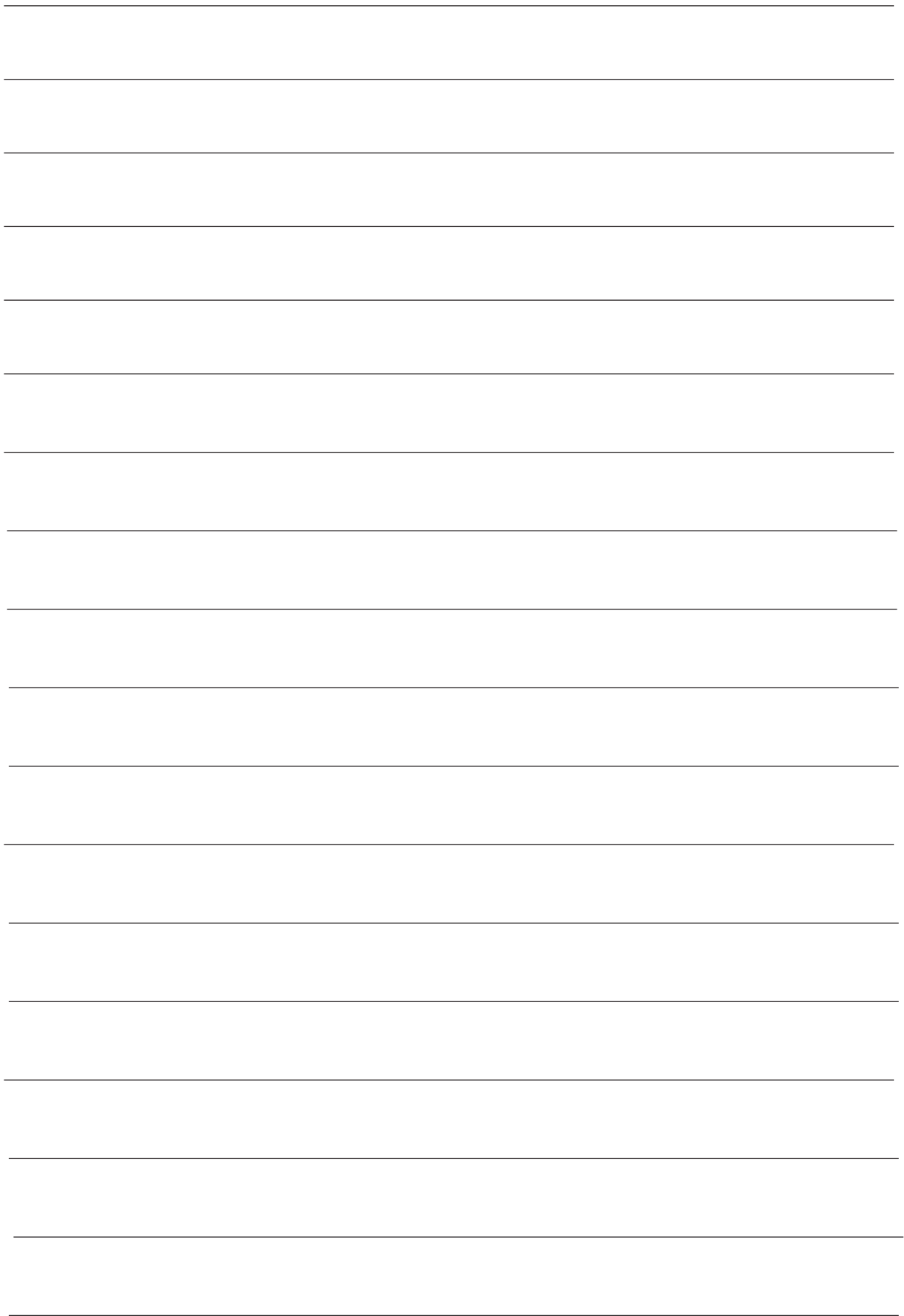
@ICBtweet

<https://www.linkedin.com/groups/4615199/>

<https://www.facebook.com/icbnederland>

[illegible]

Instituut Contextuele Benadering

Website: www.icbnederland.nl

Telefoon: 0318 - 69 64 68

E-mail: info@icbnederland.nl

Twitter: @ICBTweet

Facebook: [facebook.com/icbnederland](https://www.facebook.com/icbnederland)

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/groups/4615199/>